

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec Din. 4
za četrt leta " 12
za pol leta " 24

Posamezna štev. stane 1 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportažni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
po dogovoru.

Slava Bogu...

Obhajali smo vojne božiče. Trpki so bili na zunaj. Ta ali oni v strelskem jarku ali v bolnišnici, drugi doma. Vsi smo čutili eno: pomanjkanje. Bilo je revno božično drevesce, v sobi mrzlo, na mizi prazno. Povsod glad in siromaštvo. Kruti so bili ti božiči na zunaj, a lepi, bogati v naših srcih! Res da pomanjkanje, ne sreča človeka potere, v tistem kotičku našega srca, kjer vlada mir Gospodov, tam je ljubezen, ki ne klone tudi če nam je življenje strlo zadnji up, utrgalo zadnje človeško bitje, tam orje dihi božji, ki nas kuje močne. To so bili tihi vojni božiči, a bogati za naše duše, za naše družine, ki so bile raztepane po svetu, a so bile tem bolj združene v duhu — kakor se nam zgori ob smrti naših drugih, ki nam postanejo še večji v Bogu — ko je tresoča ročica otroka pisala ob brleči sveči svojem očetu za božično noč. In kaj je bilo večje veselje, kakor to, da je prišel zeleni listek: jaz sem zdrav in mi gre dobro. To so bili najdragocenejši darovi, ki so jih orosile očetove solze in solze otrok in žena in mater in prijateljev i. dr. Vsi so si delili bol, zato so jo tudi prenesli, čeprav težko. Vedel sem za otroka, ki se je zbudil sredi spanja, pokleknil in molil za svojega atka. Tako so bila takrat v letih groze in trpljenja srca blizu in polna ljubezni — ne besed, temveč trdih dejanj.

Danes obhajamo Božič dvakrat tretji po vojni. Po krvavih poljanah vlada mir. Naj zgine meč krvi, ki mori nedolžne, da so varni krivci! Narava je zacelila zopet rane, v naravi vlada red in mir.

In človek, gospodar narave, on še živi v boju s seboj in z drugimi. Povsod nezadovoljstvo, spori, sovraštvo. Večen nemiren pohlep po denarju, časti, slavi, a na drugi strani samo pomanjkanje. Kje najde uteho in popotni človek na tem svetu? Ali je naše življenje res samo fizično, odvisno res samo od gospodarskih razlogov? Kdo ustvarja te razloge, ako ne človek sam! Zato je edina pot iz te zmešnjave: **zboljšajmo sebe,boljšajmo človeka! Potrebno je predvsem, da se »boljši«** člani današnje družbe preobnovijo v tistih potenostih verskega in cerkvenega življenja, da bodo vsakemu brat in sestra, da z živim zgledom dvignejo svojo okolico. Potrebno je misijonarjev med nami samimi, ki bodo ob vsaki priliki pripravljeni pomagati telesno pa zlasti duševno. Zato pa je treba notranje obnove srca in duha v zmislu praznika, ki ga praznujemo danes: **biti vsem vse.**

In vsak izmed nas naj se razveseli današnjega dne zlasti ob misli, da naj zavladati mir v nas samih in med narodi. L. 1223 je bilo, ko je sv. Frančišek Asiški prišel obhajati sveto noč v Greccio pod milim nebom v malem gozdiču. V prostorno votlino je postavil osla in volčka, jaslji, Marijo in Jožefa, ter pobožne pastirčke. Pred votlino je stal oltar za sv. daritev, da bo pričujoče tudi božično dete. Od vseh strani so prihajali ljudje s prižganimi bakljami. In ko je zapel sv. Frančišek: »Ne bojte se, glejte jaz vam naznanjam veliko veselje: danes je rojen v mestu Davidovem Zveličar sveta, to je Kristus, Gospod«, se je zgodil čudež. Prišlo se je dete v praznih jaslcah, ki se je zasmehljalo. Vsi so bili razveseljeni od prikazni in prepevali so, da je odmevalo vsepovsod.

Ali danes ne obhajamo enak spomin največjega dne v zgodovini človeštva? Ali naj ostane pozabljen

P. M. Dostojevskij:

Mlada žena.

Ordinov se napoti drugi dan okoli osmih proti oni hiši, stopi z ulice skozi vrata in se znajde na ozkem, zanikernem dvorišču. Hišni sluga, ki se je nahajal tu z železno lopato, dvigne oči od svojega dela, premeri Ordinova od pete do temena in ga slednjič vpraša, kaj želi tukaj.

Ta hišni hlapec je bil še mlad človek približno petindvajsetih let, starinske in patriarhalne vnanosti, majhen; nagubanega obraza in očividno tatarskega pokolenja.

»Iščem sobo«, reče Ordinov nestržno.
»Kakšno sobo?« ga vpraša fant pošmehljivo in s takšnim obrazom, kakor bi že vedel za njegovo namero.
»Vzeti hočem sobo v najem.«
»V sprednjem delu hiše je ni«, odgovori Tatar nekako skrivnostno.
»Toda tukaj?«
»Tudi tukaj ni nič. In se loti zopet svojega dela.
»Morebiti pa je vendar kak gospodar tu, ki bi mi jo dal v najem, vpraša Ordinov in stisne mladiču denar v roko.
Tatar ga pogleda, vtakne denar v žep in se zopet loti svoje lopate in šele čez nekaj časa reče zopet: »Ne, tukaj ni nič. Toda Ordinov ga ni več slišal; on

med nami, kakor nekoč v Betlehemu? Preveč je gorja in trpljenja, da bi ga mogel prenesti slabostni človek, zato je prišel Bog med nas, da nam olajšuje to breme, ki nam postane po Njem lahko.

Posezi globlje danes v svoje srce, tja kjer vlada mir v Bogu in zabrenkaj si na tajnostne strune slavospev angelov:

Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Politični pregled.

Pri nas.

Nemci dvigajo glave. Nemški poslanci pridno delajo za vlado, hočejo pa zato plačila na račun drugih. Posebno v Mariboru hočejo nazaj svojo oblast. Izdajati hočejo nov nemški list. Zahtevajo od Pašića, da jim do tega pomaga. Res čudne razmere, da narodna vlada podpira tiste, ki delajo največ proti državi! Kdor na Slovenskem gre med radikale, res ne zasluži drugega imena kot izdajalec. Njegova domovina in narodnost in bog — je trebul.

Novi veliki župan. Za velikega župana v Ljubljani je imenovan Teodor Šporn. Znan je kot dober uradnik. Politično se ni nikjer udeleževal. Služil je mnogo let v Dalmaciji. Rojen je leta 1879 v Poljanski dolini na Gorinskem. — Upamo, da bo znal med uradnim držati red in da radikalskim korupcionistom vsaj nekoliko pristrži peruti.

Dvanajstine sprejete. Na seji narodne skupščine dne 15. t. m. so bile spet sprejete dvanajstine t. j. začasen proračun za tri mesece januar, februar in marec. Vlada proračuna ni mogla spraviti pod streho in si je pomagala z zakonom o gori omenjenih dvanajstinah, ki so bile hitro odglasovane s pomočjo Turkov in Nemcev. To kaže vso slabost vlade in tudi se morajo smejati vladi, ki ni zmožna niti rednega proračuna. Pa se kdo čudi, da je naš dinar še vedno tako nizko kljub bogastvom države!

Narodna skupščina odgojena. Po sprejetju dvanajstine je bila skupščina odgojena do srede januarja. Glavni vzrok je ta, ker vlada ne ve kaj z njo početi in nima pripravljenih nikakih zakonov.

Minister dr. Janković demisioniral. Poročali smo zadnjič, kako hočejo nekateri srbski krogi izročiti državne zavode privatnikom in to potom zakona. Ta korupcija je bila celo nekaterim radikalom preveč in so v odseku, ki je prvi obravnaval o tem broadskem zakonu, glasovali proti svojemu ministru Jankoviću. Temu ni kazalo drugega, kakor da osdtopi. — Stari Pašić ima sedaj silno neprijetno nalogo miriti svoje radikale in reševati svojega sorodnika Jankovića. Nekateri so mnenja, da se celo njegovi silni veljavi ne bo posrečilo napraviti reda v radikalnem klubu. To bi vodilo do celotne vladne krize.

Radić pred skupščino. Na seji 14. t. m. je minister Ninčić govoril tudi o Radićevem delovanju na Angleškem. Povdarjal je, da je naš poslanik v Londonu Angleže opozoril, da se Radić hvali, da angleška vlada njegovo delo odobrava. Angleška vlada je to odločno zaničevala in Radića opozorila, naj ne zlorablja angleške gostoljubnosti. Da bi vlada zahtevala izgon Radića iz Angleške, ni res. — Iz vsega odgovora se vidi, da je Pašiću in

je šel po polgnilih deskah, ki so vodile po blatu, do nekih vrat v zadnjem delu hiše, do stopnjic, ki so bile ravno tako zanikrne kakor je bila zanikerna cela hiša, in katerih spodnja stopnja je napol tičala v blatu. Spodaj, pri vhodu, je stanoval siromašen moister mrtvaških krst, in Ordinov je šel molče mimo njegove delavnice in stopil na zavite in napol podrt stopnjice. Ko je prišel v prvo nadstropje, je naletel bolj tipaje nego z očmi na vrata, ki so bila nekoč zastarta z zaveso, od katere pa so se sedaj držali samo še posamezni kosci. Pritisne na kljuko in odpre vrata. Ni se varal. Pred njim je stal starec, katerega je videl v cerkvi, in ga gledal s silnim začudenjem.

»Kaj hočeš?« vpraša polglasno s hrapavim glasom.

»Ali imate sobo, da bi jo dali v najem?« vpraša Ordinov, toda niti sam ni dobro vedel, kaj govori ali kaj hoče reči. Za starcem je zagledal svojo nezanko.

Starec ni odgovoril nič, samo se je trudil zapreti vrata, da bi na ta način izpodil ven Ordinova.

»Seveda — imamo sobo!« reče hitro mlado dekle s prijaznim glasom.

Starec se obrne proti njej.

»Meni je treba samo majhnega kotička«, reče Ordinov, ki je hitro vstopil in se obrnil proti mladi ženski.

Toda beseda mu zmrzne na ustnicah; nekaj čudovitega se zgodi pred njegovimi očmi, nem, toda vseeno glasen prizor. Starec je prebledel kakor mrlič, ka-

njevim Velesrbom silno neprijetno, da Radić Angležem razkrija nevzdržne razmere v naši državi. Jasno pa je iz tega tudi, da Radić, kadar piše iz Londona v Zagreb, malo več pove, kot je res.

Liberalci spet ubijajo klerikalnega zmaja. S svetlim navdušenjem so se spravili liberalni listi, ki jih dirigira dr. Žerjav nad staro zverino. Ne mine dan, da ne bi peli pesmi o klerikalizmu v »Jutru«, »Slov. Narodu«, »Taboru«, »Novi dobi« in »Domovini«. Ne draginja, ne pomanjkanja denarja, ne korupcija, ampak klerikalizem je tisti, ki bo upropastil Jugoslavijo. Kaplani, fajmoštri in farovške kuharice so predmet jutranjega premišljevanja slovenske inteligence. Posebno dober ocvir je bilo posvečenje škofa dr. Srebrnič, ki mu more očitati samo to, da je nesrečen klerikalec. Če bo zgodovinar kdaj pisal o Slovencih, bo ta ogaben Žerjavov boj pač najslabše spričevalo o zmožnostih naše inteligence, ki ne zna drugega kot vpiti proti farški komandi. — Za nas pa je jasno, da ima vsa stvar drugo ozadje. S tem kričanjem je treba premamiti bralce, da ne vidijo, kako kapitalizem osvaja vedno nove postojanke in kako banke navijajo obresti in delajo draginjo. Razne napredne backe, ki so se izgubili od glavne črede jutrovske mladine, pa treba priklicati s tem bojnim klicom, da se zatečejo nazaj pod okrilje strogo svobodomiselnih in centralističnih demokratske stranke. Starini so že priklani, narodni socialisti omajani, samostojni kmetje se še malo kujajo, ker bi oni tudi radi imeli banko, Hipotekarno banko namreč, in ker nočejo izpustiti »Zveze slovenskih zadrug«. Če bo dolgo donel ta klic se bodo vsi podali roke in napredni blok bo gotov. — Ker naše priprosto ljudstvo treznejše misli in ne razume, da bi bila komanda bank in advokatov kaka posebna pridobitev, bo seveda ta napreden blok pri prvih prihodnjih volitvah — razbit. »Jutro« pa bo spet pisalo o neumnem kmetu in delavcu in srednjeveški temi.

V inozemstvu.

Angleška vlada še ni sestavljena. Angleške volitve, pri katerih si je delavska stranka (Labour Party - izglejber parti) priborila 192 glasov so tudi hladnokrvne Angleže usopnile. Še do danes ni sestavljena nova vlada, ker nima nobena stranka absolutne večine. To je za Anglijo novo, kajti, dokler sta bili dve odločujoči stranki, je vedno ena imela zadostno večino, druga pa je tvorila opozicijo. Danes pa je drugače. Tri močne stranke so, a nobena ni tako močna, da bi mogla vladati brez opore še ene stranke. — Največ izgleda, da sestavi vlado ima delavski voditelj Mardoland.

Nemčija in Francija. Novi nemški kancler Marx je sklenil stopiti v pogajanja naravnost s Francijo. Nemški odpravnik poslov v Parizu je šel zato k francoskemu ministrskemu predsedniku, ki ga je sprejel zelo prijazno in naprosil naj pismeno razloži stališče nemške vlade. — Narejen je torej korak k zblizanju med Nemčijo in Francijo. Zdi se, da so tu vplivale tudi angleške volitve, kjer so zmagali nasprotniki maščevalne francoske politike.

Dežela revolucij, Portugalska je doživela spet malo preukucijo. Mornariški minister je s pomočjo svojih častnikov in mornarjev hotel vreči vlado. Prišlo je do bojev, kjer je zmagala vlada. — Portugalska je dežela svobodomiselnosti, zato toliko preukucij.

Grčija stoji pred novimi volitvami, ki bodo pokazale ali zmaga republikanska misel, ali ne.

kor da bo zdapazdaj padel v nezavest in začne gledati dekle s težkim, svinčenim, presunljivim pogledom. Tudi ona naenkrat prebledi, toda nato ji takoj plané kri v lice in v njenih očeh zasije nekaj čudovitega. Brez ene same besede jo Ordinov odvede v stransko sobo.

Vse stanovanje je obstojalo iz ene same, sicer velike sobe, katero sta dve pregradi delili v tri prostore. Iz precej temne in ozke predsobe, v katero je bil uhod s hodnika, se je očividno šlo v spalno sobo. Desno od tod so vodila druga vrata v sobo, katero je bilo treba oddati v najem. Bil je to majhen, tesen prostor, katerega je — kakor se je zdelo — pregrada pritiskala proti dvema nizkima oknom. Vrh tega je bil ta prostor nabasan s stvarmi, ki spadajo v gospodarstvo. Bil je reven in tesen, toda vseeno snažen, kolikor je mogel biti. Pohištvo je obstojalo iz ene preproste, nepobarvane mize, iz dveh ravno tako preprostih stolov, in končno iz dveh postelj, od katerih je ena stala ob srednji steni, druga pa ob zidu pri vratih. Velika starinska sveta podoba s pozlačeno žarečo krono je stala na deski v kotu, in pred njo je gorela lučka. Velika ruska peč, na katero se je naslanjala pregrada, se je nahajala napol v tej sobi, napol v predsobi. Prav nič ni bilo treba dokazovati, da je to stanovanje pretesno za tri odrasle ljudi.

Oni začno govoriti o potrebnih stvareh, toda govorili so brez zveze, tako da so se komaj razumeli. Ordinov, ki je bil oddaljen od mladenke dva koraka,

Poljska vladna kriza. Med državami, ki se na znotraj ne morejo umiriti, spada posebno Poljska. Njena valuta pada, njeno uradništvo strada, njeni najboljši možje se pa med seboj prepirajo. Razcepljeni so v celo vrsto strank, ki so sicer vse navdušene za Poljsko, a jih vodijo možje, ki iščejo predvsem sebe. — Sedaj je vlada spet odstopila. Sestava je poverjena poslancu radikalne ljudske stranke Stanislawu Thugut.

Mehika doživlja notranje boje. Proti vladi predsednika Obregona so nastopili z oboroženo silo domači uporniki. Obregon je hotel gospodarsko povzdigniti deželo. Nastopil je proti veleposestvu in za malega poljedelca in delavca. S tem si je nakopal sovraštvo bogatašev, ki na tihem vodijo sedanji boj. Pri vseh nemirih v Mehiki pa imajo roke vmes tudi Zedinjene države Severne Amerike.

V Rusiji je bil za predsednika novizvoljenega sovjeta izbran Kamenjev. V svojem nastopnem govoru je povdarjal tudi pomen izida volitev na Angleškem.

Novi švicarski predsednik. 14. t. m. je bil za predsednika švicarske republike izvoljen Ernest Chonard (izg. Sonar). Po poklicu je zdravnik. Rojen v francoski kmečki hiši.

Politične razmere med primorskimi Slovenci.

Naši bratje onstran mej bijejo silen boj proti italijanskemu nasilju. Vse gre proti njim: fašisti in vlada, šola in časopisje, domači Lahi in privrandanci. Vse ima en cilj: poitaljančenje primorskih Slovencev in Hrvatov. Pa še hujše zlo prihaja nad nje. Tržaški slovenski advokatje in z njimi združeni bogatini hočejo ubogo ljudstvo držati v sužnosti. Kaj pomaga pesem o narodnosti, če se pa v imenu te narodnosti izžema ljudstvo. Ista pesem na tej strani in tam. Da bi ostali edini voditelji zatiranih Slovencev in Hrvatov, so začeli ostuden boj proti duhovščini, ki jim gleda na prste. Posebno imajo na piki poslanca Ščeka in mladega hrvatskega duhovnika Milanoviča, urednika »Istre«. Ščeka so trikrat čakali fašisti, da ga ubijejo, Milanoviča so dejansko napadli. In istočasno jih napadajo tudi liberalni advokatje v svojem listu »Edinosti« in jim groze s pobojem. Ista slika ko takrat, ko so liberalci in Nemci v skupnem objemu divjali proti dr. Kreku! Pri denarju se tem ljudem neha narodnost, zato toliko starih kraških liberalcev in navdušenih Sokolov uhaja v fašistovske vrste. Kapitalizem in svobodomiselstvo sta vedno bratca, ki jima je nad vse — lasten žep. — Našim prijateljem onstran mej kličemo: Ne odnehajte in vedite, da razumemo vaš boj!

O slovenskih delavcih je napisal inozemec tole strašno sodbo: Pijejo in bijejo se! Da rešimo svojo čast, tovariši zavrzimo pijančevanje in surovost.

Cestarji.

Cestarji imajo sploh težek položaj. Delo, ki ga izvršujejo, ni prijetno. Izpostavljeni so vsem vremenskim prilikam, v katerih morajo vršiti službo. Izpostavljeni pa so tudi javni kritiki. Ako cesta ni v redu, tedaj pride tudi cestar kot krivec na red. Plače cestarjev tudi niso take, da bi mogli z njimi živeti brez skrbi, od plačila do plačila. S zadnjo regulacijo njihovih službenih odnosov, se je ustreglo sicer dolgoletni želji s tem, da so bili uvrščeni v status državnih služiteljev. S to regulacijo so prišli cestarji v mogočnost prejema draginskih doklad drž. nastavljenecv. Toda pri tem je prišel precejšnji del teh uslužbencev v nevarnost odpusta iz službe (reduciranja).

Z ozirom na to dejstvo je poslanec Gostinčar naprosil ministra za Gradbe, da tega ne stori. Prvič bi s tem prizadel družinam odpuščenih veliko bedo, in drugič bi se s tem opustošile naše ceste. Že sedaj ima en cestar okoli 15 km ceste popravljati in nadzirati, kar gotovo ni premalo.

Minister g. Uzunović je obljubil, da bo v tem ozirom branil cestarje tudi napram ugovorom fin. ministra, ker želi da se ceste ohranjajo v dobrem stanju.

Iz tega bi bilo razvideti, da se reduciranje ne bo vršilo, ali vsaj ne v toliki meri, kakor se govori.

Cestarji sami pa naj gledajo, da se lepo vsi organizirajo pri Jugoslovanski strokovni zvezi, katera se ob vsaki priliki briga za njihove interese. Opazovalec.

je mislil, da sliši biti njeno srce: videl je, da ona drhti od razburjenja in očitno tudi od strahu. Naposled se oni vseeno nekako sporazumejo in stvar je bila končana. Ordinov reče, da se hoče takoj doseliti in se ozre na starca. Ta je bil še vedno bled, toda na njegovih ustnicah je počival miren, zamišljen smehljaj, ki pa je takoj izginil, kakor hitro je srečal pogled Ordinova: takoj se je namrgodil in nagubal čelo.

»Ali imaš potno izkaznico?« ga vpraša hitro z jasnim, brzim glasom, med tem ko je v istem času odpiral vrata na hodnik.

Ordinov pritrdi vprašanju, katero ga je nekoliko osupnilo.

»Kdo si ti?«

»Vasilij Ordinov. Nimam nobene službe. Živim čisto sam«, odgovori on ravno kratko in odločno kakor starec na svoj surov način.

»Tudi jaz«, odgovori starec. »Jaz sem Ilija Murin, skromen meščan. Ali je to dovolj? Dobro, potem pojdi!«

Čez nekaj časa pride Ordinov domov. On sam se ni nič manj čudil nego gospod Spieß in njegova hči Tinka, ki sta tako dolgo zaman čakala, da sta prišla do prepričanja, da jih je izgineli najemnik hotel samo potegniti. Ordinov niti sam ni mogel razumeti, kako se je vse to godilo, toda končno se niti trudil ni, razumeti to.

IZ UPRAVE.

Položnice smo priložili danes našim cenj. naročnikom za obnovo naročnine za prihodnje leto. Kdor ima še kaj zastanka na naročnini za tekoče leto, naj nam pošlje dotični znesek obenem z naročnino za prihodnje leto. Po možnosti naj nam vsak nakaže naročnino vsaj za tri mesece naprej, ker nam s tem prihrani mnogo dela in stroškov. Kdor pa nam je že nakazal na račun naročnine za prihodnje leto kak znesek, naj prihrani položnico za čas, ko mu poteče naročnina. — Naročnina ostane za enkrat še dosedanja, to je 4 Din. mesečno. Da pa bomo mogli list vzdrževati za tako malo naročnino, naj se vsak naročnik zaveda svoje dolžnosti ter naj si ne pusti lista zastojati pošiljati, ampak naj ga redno in naprej plačuje. Pridobiva naj po svojih močeh vsak tudi novih naročnikov. Somišljenike in somišljenice pa prosimo tudi, da nam pošljejo naslove onih oseb, katere še niso naročene na »Pravico«, pa je upanje, da se nanjo naroče, da jim pošljemo list na ogled.

France Žužek.

Kapitalizem delavstva.

II. Strokovna organizacija je dosegla »popoln« gmoten uspeh.

Če bi bilo s stališča strokovne bojne organizacije dopustno, da se razide kaka skupina ali organizacija zato, ker trenutno ne more od delodajalca izsiliti za svoje člane nikakega uspeha, bi bilo po logiki zdrave pameti tem dopustnejši razhod skupine ali organizacije, ki je dosegla za članstvo »popoln« uspeh. Prvo kot drugo stališče je seveda skozinsko napačno in vredno najhujše obsodbe.

Letošnje spomladi se je organizirala v JSZ 120 delavcev močna skupina iz neke tovarne. Delavstvo je prejelo pasje plače. Mezdno gibanje je bilo nujno potrebno ter spričo enotne trdne volje delavstva neizogibno. Strokovna zveza je boj započela in — zmagala. Čez tri mesece se je nudil organizaciji znova ugoden hip, strokovna organizacija je započela drugo mezdno gibanje in zmagala še drugič. Delavstvo je v tej tovarni doseglo s tem najvišje mezde, ki so bile v tekočem letu mogoče. V tem smislu torej popoln uspeh.

In vendar je skupina dotične tovarne koj prenehala s plačevanjem članarine ter se tako iz zveze strokovnih orgnaizacij sama izključila... Slučaj, ki je vreden par besedi!

Tako delavstvo ne spada v delavsko strokovno bojno organizacijo. Tako delavstvo zasluži, da ga tepe kapitalizem ne z bičem, marveč s škorpionji. Taki delavci niso niti najmanj prepojeni duha krščanstva in socializma. Na las so po svoji sebičnosti podobni kapitalističnemu podjetniku, ali pa so hujši od njega. Taki delavci niso samo brezvestni mezdni špekulantje, marveč zakrknjeni verižniki z delavsko strokovno organizacijo, ki je kakor pljuča, s katerimi diha bedno delovno ljudstvo, da se ne zaduši v jetičnem ozračju ogabnega mamonizma. Gorje poštenemu svetu, če bi zavladali nad njim ljudje take živalske miselnosti! Prav je, da tišči take izrodke človeštva ob tla kapitalistična zmija: Zakaj kakor strupena kača so, ki ji moraš streti nagnjusno glavo, na ta ali oni način.

To delavstvo noče vedeti, da je prvič strokovna organizacija bojna organizacija zoper kapitalistični družabni red in da kot taka sploh ne prizna kakih absolutnih ali popolnih mezdskih uspehov. Vsak, tudi še tako velik mezdni uspeh je marveč relativnega značaja, je neko kompromisno premirje v boju med delom in kapitalom.

To delavstvo noče vedeti, da je drugič v boju zoper kapitalizem nujno potrebna delavska vzajemnost (solidarnost). Zaveden delavec mora vedeti, da sam zase ne bo dosegel ničesar, marveč le v skupnem boju vseh zatiranih zoper izkoriščevalce. Zato bo pravi delavec ostal v strokovni organizaciji vse dotlej, dokler ne zropota nesmisel kapitalističnega družabnega ustroja končno neveljavno ob tla, pa magari, da ne dobi za svojo zvestobo niti pare vrednosti osebnih koristi.

To delavstvo noče vedeti, da je tretjič boj za trenotno zboljšanje gmotnega položaja podrejene, manjše važnosti. Delavstvo bo postavilo lahko puške k nogi

Svetonočna propoved.

(Odlomek iz M. E. Saltykove »Božične pravljice«.)

»Pred več sto in sto leti« — je govoril selski batjuška — »ravno na današnji dan je prišla na svet Pravica«.

Pravica je od vekomaj. Ona je pred vsem veki sedela s Kristom — Ljubiteljem človeštva na desnici Očetovi, se združila skupno z njim in užgala na zemlji svojo bakljo. Ona je stala v podnožju križa in se razpenjala s Kristom; ona je sedela v podobi svetloozarjenega angelja pri grobu Njega in videla Njegovo vstajenje. In ko se je Človekoljubeč dvignil v nebo, je zapustil na zemlji Pravico, kot živo pričevanje svoje neskončne ljubezni k človeškemu rodu.

Od teh dob ni na vsemu svetu niti koticčka, v katerem ne bi prodrla Pravica in bi ga ne napolnila s samo seboj. Pravica čuva našo vest, ogreva naša srca, poživlja naše delo, kaže cilj, h kateremu moramo usmeriti svoje življenje. Užaljena srca najdejo v njej verno in vselej odprto zatočišče, v katerem se morejo odpočiti in utešiti od vsakokratnih nadlog življenja.

Nepravilno mislijo tisti, ki trdijo, da je Pravica kdajkoli skrila svoj obraz ali, — kar je še hujše — da je bila kdajkoli premagana od Nepravice. Ne, celo v teh bridkih trenutkih, ko se je kratkovidnim ljudem zdelo, da triumfira oče laži, je v resnici kraljevala Pra-

še le tedaj, ko bo kapitalizem padel v celoti. Kdor gre pod šotor brezplodnega spanja eno uro prej, ni vreden član naše poštene družbe. Nositelj delavskega kapitalizma je; notranji naš sovražnik je; hujši od zunanjega.

Tovariši! Zmečite tak gnoj iz poslopja krščanske strokovne organizacije!

Tedenske novice.

300 milijonov frankov posojila je potrdila v zakonodajnem odboru večina sedanje vlade. Denar je namenjen za novo oboroževanje, kljub temu, da je že v proračunu za ta namen dovoljena vsota 20 milijonov. Demokrati kot militaristi so ob priliki tega glasovanja prišli v jako komičen položaj. Hoteli so se namreč glasovanja samo vzdržati, ker jim ideja vitegralnega jugoslovenstva ne dovoljuje, da bi glasovali proti. Toda predsednik je odredil: kdor je proti zakonu, naj sedi, kdor je za, naj vstane in tako so morali tudi demokrati obsesti. Demokrati so s hrupom protestirali proti takemu glasovanju in rekli, da se glasovanja vzdrže.

»Neznani« gospodje so 11 tovornih ladij in 66 vlačilcev, last brodarskega sindikata, iz Novega Sada odpeljali v inozemstvo in jih tam prodali. Sedaj se seveda vrše preiskave.

Afera o prehrani. Minister dr. Peleš je podal poročilo o prehrani pasivnih krajev in se pri tem na več mestih neprijetno izrazil o načinu, kako se je vršila ta akcija za časa ministirovanja dr. Žerjava. »Jutro« o tem ne piše dosti.

Banke in delniške družbe imajo občne zборе, spreminjajo pravila in povečujejo delniške glavnice. Nato bodo zdajali nove delnice. To za Božič in novo leto. Po novem letu bodo šteli dividende.

Zakon o brodarskem društvu je pretekli teden izzval v parlamentu burne debate. Minister Janković je mislil, da je bolje, če država nima večine akcij, da se ne bi tako ubila »privatna inicijativa«. Končno je minister odstopil. Časopisi poročajo, da to ni bil edini vzrok njegovemu odstopu.

Poplava bankovcev v Nemčiji traja še vedno. Dosedaj je bilo izdanih v promet 200 kvadrilijonov mark. Vendar se z nastopom dr. Markove vlade (centrum) razmere boljšajo in je prehod od papirnate do zlate marke že jako lepo napredoval. — V Curihu je marka na borzi zopet začela notigati. — Cene kruhu so pretekli teden znižali od 9 na 7 zlatih fenigov.

Poročila o gospodarstvu v Rusiji so ugodna. Večino zunanje trgovine ima v rokah država, druge zadeve imajo majhen del privatniki.

»Jutro« postavlja klerikalce na ministrski prag. Odkar je na vidiku rekonstrukcija kabineta, imajo demokrati mnogo govoriti, pa tudi sami seboj mnogo posla — »klerikalce« so postavili na prag, sami so pa že pri stranskih vratih trkali.

Italijansko-ruska pogajanja se vrše v Rimu. Sklenili so že mnogo trgovskih dogovorov, po katerih bo Italija dobila velike koncesije za pridobivanje potrošila na Kavkazu. Italija v svojih dogovorih z Rusijo in Španijo daje slutiti, da se skuša oddaljiti od Francoske.

Krekova mladina. V nedeljo popoldne se je vršil v Celju pri Belem volu ustanovni občni zbor Krekove mladine. Občni zbor je vodil tov. Gajšek. Za centralo je razložil namen in pomen novoustanovljenega društva tov. J. Grampovčan, ki jim je tudi podal smernice za njih delovanje. Pristopilo je okoli 40 članov in članic.

Občni zbor je sklenil vzeti v roke vso organizacijo nadaljnjih podružnic na Štajerskem. V kratkem se ustanovi več novih podružnic na Dolenjskem.

Zganite se povsodi! Iz naših delavskih vrst bodo izšli delavci na političnem, kulturnem in gospodarskem polju, ki bodo prepojeni s krščanskim socializmom v resničnem in pravem Krekovem duhu.

Krekova mladina ima v založbi knjigo »Mobilizacija poštenjakov«. »Nova vojska?« Cena 20 dinarjev. Ker je čisti dobiček te knjige namenjen najprej našim ciljem prosvete vzgoji, kot Božičnica najbolj zane-marjenim našega naroda, smo uverjeni, da ne bo našega društva, ki bi knjigo ne kupilo.

Zadružni tečaji bodo prihodnje dni: V Semiču 7. januarja, v Črnomlju 8. januarja, v Metliki 9. januarja.

vica. Ona edina ni imela časnega značaja, ona edina je šla neprestano dalje razprostrirajoč nad svetom svoja krila in razsvetljujoč ga s svojim večnotrajnim žarom. Navidezni triumf laži se je razblinil kakor težke sanje, Pravica pa je nadaljevala svoj pohod.

S preganjanimi in ponižanimi je Pravica šla v katombe in prodrila v gorske dupline. Ona je skupno s pravičniki stopila na grmade in se postavila z njimi v vrsto pred obraz mučiteljev. Ona je v njih dušah razvnela sveti plamen, odganjala od njih pomisleke malodušnosti in izdajstva; ona jih je učila trpeti s sladkostjo. Zamanj so se služabniki očeta laži pripravljali na triumf, ko so videli zmagovalce v teh tvrnih znamenjih, kateri so sami posebi predstavljali obsodbe in smrt. Celu najhujše kazni so bile brez moči, da bi morale zlomiti Pravico; ravno nasprotno se je zgodilo, še močnejšo privlačno silo so ji pridajale. Pri vidu teh kazni so zagorela mrzla srca in Pravica si je v njih pridobila novo hvaležno polje za svojo setev. Grmade so prasketale in požirale telesa pravičnikov, toda plameni teh grmad so zanetili brezštevne množice novih ognjev, podobno kakor se na Veliko nedeljo pri zgodnj jutranji službi božji od plamenčka ene same prižgane sveče naenkrat razsvetli ves božji hram s tisočermi svečami.

V čem obstoji Pravica, o kateri besedujem z vami? Na to vprašanje nam odgovarja evangelijska zapoved. Najprej: Ljubi Boga, nato pa ljubi svojega bližnjega.

Mir ljudem . . .

Zopet se glasi prelepa božična pesem in naša srca navdaja tiha ljubezen do one prevesele betlehemske noči, v kateri so priprosti pastirji prvi ugledali Njega, ki je prinesel mir vsem ljudem.

Rodil se je Sin Božji, da izgubljenemu človeštvu, blodečemu po mlakužah materializma, uživajočemu vso naslodo življenja pokaže, da to ni njegova največja življenjska sreča, da to ni njegov edini cilj. Rodil se je, da prinese to, česar niso mogli najti ne v prevelikem razkošju, ne v največji bedi: prinesel je mir vesti, dušni mir. Ko so človeške strasti najbolj divjale v požrešnosti in uživanju, ko so na drugi strani pomejale najnižji sloji človeškega rodu vsled najhujšega izkoriščevanja, se je Gospodar veselstva usmilil degeneriranega človeštva in poslal svojega Sina v znamenju miru. Mir ljudem na zemlji. Žrtvoval je svojega edinega sina, da ukroji razbrzdane strasti in da dvigne zopet pomandrano človeštvo iz kremljev hudobnega duha do stopnje otrok božjih.

V božični noči, v mrazu sredi poljan, berač, je pričel s svojo vlogo. Že s prvo uro svojega življenja je pokazal svoj namen. Ni si izbral stanovanja takratnih mogotcev, ni klonil pred Herodom, ni klečeplazil pred bogataši, ampak popolnoma osamljen je pričel svoje življenje — prvi brezstanovanec.

»Mir Vam bodi« Vi bogataši, ki v vsej svoji obilici ne uživajte prave sreče. »Mir Vam bodi«, Vi izkoriščalniki, ki ste dobre volje. To je bil uvod v njegovo življenje, katerega so oznanjali angeli ob njegovem rojstvu.

Kdo je bil dobre volje, kdo je prvi okusil božji mir v Njegovi bližini? Ubogi pastirji! Oni so spoznali v njem tistega, ki je edini mogel rešiti človeštvo. Pastirji, najnižji stan človeške družbe, so ga prvi pozdravili. Priprosto ljudstvo ga je spremljalo tudi celo njegovo življenje in dvanajsteri ribiči so po njegovi smrti razpršili sad njegovega dela po vsem svetu.

Kje so bili pa drugi, za katere se je istotako rodil? Kje so bili ljubitelji življenja, razkošja in naslade? Saj se je rodil tudi zanje, pokazati je hotel tudi njim, da naslada ni edina njihova življenjska naloga. Kje so bili pa ti?

Herod, reprezentant takratnih vlastodržcev in kapitalistov ni pritekel k Njemu, da ga pozdravi kot svojega Odrašenika. Miru ni bilo zanj. Ni bilo miru za svet, ki se je valjal v blatu materializma. In nedolžno dete, ki je mir prinašalo, je za te nesrečneže strašno povelje odpovedi. Ta klic je pretresel vse, ki so neomejeno živeli, da so stisnili pesti v sovraštvo in obljubili Sinu Božjemu preganjanje in smrt. In vsa takratna buržuazija in vsi njihovi hlapci so zarožljali z orožjem nad Detetom.

Pričela se je bitka med Kristusom, nositeljem mira in mamonom, nositelju večne nesreče. Bitka se nadaljuje še danes. Grozna borba na življenje in smrt med Kristusom in hudičem, med pravico in krivico, med otroci božjimi in otroci sveta. In miru še danes ni. Še vedno se čuje pesem: Vi oblaki ga rosate, ali zemlja naj ga da. . . 1923 let traja ta grozna bitka. Nešteto žrtev za pravico je že izkrvavelo na bojnih poljanah. Kje si Odrašenik, da reši človeštvo, ki nepopisno trpi pod jarmom pregrehe?

Bližajo se nam božični prazniki, dnevi veselja in radosti. Pustimo uživanje in naslodo, hitimo k Njemu v hlev in učimo se od Njega ljubezni, one neskončne ljubezni, ki vidi v svojem bližnjem le brata, potrebnega pomoči in ki ne pozna izkoriščanja, ampak zgolj požrtvovalnost. Pustimo Herode, naj v strahu za svojo naslodo stiskajo pesti pustimo hlapce naj rožljajo z orožjem in farizeje, naj nas lovijo v besedi in strežejo po življenju, krščansko delovno ljudstvo naj gre preko njih in naj sledi stopinjam pastircev in dvanajsterih ribičev, kajti le taki so Njegovi.

Pozdravljen naš Odrašenik!

Nepregledna in neprecenljiva je škoda, ki nam jo napravi pijančevanje. Kamorkoli pogledamo, vidimo strašno razdejanje, ki ga povzroča preobila pijača. — Delavci moramo vsaj v naših vrstah ugonobiti to nesrečo!

ga kakor samega sebe. Ta zapoved vsebuje — ne glede na svojo kratkost — ves zmisel človeškega življenja.

Ljubi Boga — ker On je Življenjedajalec in Človekoljubeč; ker v njem je vir dobrega, pravne lepote in resnice. V Njem je — Pravica. V prav tem hramu, kjer se vrši nekrvava daritev Bogu — prav v tem se vrši neprestano služenje Pravici. Vse njegove stene so nasičene s pravico, tako da se vi — celo najbolj grešni med vami — vstopivši v hram čutite pomirjene in potolažene. Tukaj, pred obrazom Razpetega, si gasite svoje žalosti; tukaj si pridobivate mir svojim potrtnim dušam. Zaradi Pravice je bil On razpet, od Njega so se razlili njeni žarki po vsemu svetu — vaš duh pa naj mar upade pred poskušnjami, ki vas zadevajo?

Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe — takšen je drugi del Kristove zapovedi. Ne bom govoril o tem, da brez ljubezni do bližnjega ni mogoče sožitje — povem (kar) naravnost brez ovinkov: Ta ljubezen je že sama po sebi ne glede na različna postranska razmišljanja, lepota in radost našega življenja. Mi moramo ljubiti svojega bližnjega ne zaradi vzajemnosti, ampak zaradi ljubezni same. Mi moramo ljubiti neprestano, s samopremagovanjem in s pripravljenostjo žrtvovati celo življenje, liki dobri pastir, ki žrtvuje celo življenje za svoje ovce.

Mi moramo stremeti, da pomagamo svojemu bližnjemu, ne da bi pri tem računali, ali povrne, ali ne po-

80-letnica p. Abela, dunajskega apostola mož.

Dne 15. dec. t. l. je izpolnil svoje 80. leto p. Henrik Abel S. J., znani dunajski apostol mož. Rojen je bil l. 1843. v Passau-u. Njegova mati je bila protestantinja in je izvirala iz prostozidarske družine; tudi njegov oče je bil prostozidar. Nekdajni bavarski minister Karel von Abel je bil očetov brat in je veliko pripomogel k preganjanju in zatiranju katol. cerkve na Bavarskem. L. 1840. se je mati spreobrnila; leto potem pa se je tudi oče odpovedal prostozidarstvu; oba roditelja sta odtlej dalje živila goreče katol. življenje.

V tej družini je dorastel mladi Henrik. 31. okt. 1863 je vstopil v jezuitski red; 7. julija 1874 je bil posvečen v mašnika. Potem ko je več let prebil v različnih redovnih hišah (v Šentandrazu, v Kalksburgu in v Inomestu), je postal 3. probacijsko leto v Belgiji in bil nato l. 1879. imenovan za generalnega prefekta v Kalksburg, kjer je ostal do l. 1891. V tem letu je bil premeščen na Dunaj, kjer je deloval odtlej nepretrgoma do nedavnega časa. Pred 7. meseci je odšel v linski samostan.

To je kratek opis iz zunanega življenja p. Abela. Njegovo udejstvovanje in delovanje pa sega visoko nad povprečno množico. Na nešteto ljudskih misijonih, pridigah, konferencah in zborih si je p. Abel znal na prav poseben način pridobiti vpliv na katol. moški svet, ne samo dunajski, ampak tudi izven Dunaja. Dosledno je govoril odkrito in brez ovinkov; nikdar ni bil prijatelj zavijanja. Kratko, naravnost in dostojno, vselej pa polno prijaznosti in ljubezni si je tekom let pridobil čisto lasten vpliv na vse javno življenje. Njegova kongregacija trgovcev pri sv. Avguštinu, njegova dunajska romanja mož v Mariazell k Materi milosti in v Klosterneuburg k grobu sv. Leopolda, so priča njegovega delovanja in uspehov. Njegova zasluga je tudi največ, da se je sčasoma sprijaznilo tudi s cerkvijo mnogo mož, ki so se tekom let priključili vedno jačjemu kršč. socialističnemu političnemu pokretu. »Majhno nadomestilo za grehe mojih dedov, ki so kot prostozidariji tako zelo škodili cerkvi, bodi, da pomagam napraviti može zopet katoliške«, to misel je izrekel večkrat p. Abel. Njegovo geslo pa je bilo: »S krščanstvom v življenje, tako v politično, socialno, gospodarsko, kakor tudi v javno in privatno življenje in sicer ne samo v besedah, ampak tudi v dejanjih!«

* * *

V počastitev p. Abela je priredil katoliški Dunaj v petek 14. dec. t. l. v Sofijski dvorani slavnostno prireditev, pri kateri so govorili dr. poslanec Kunschak, zvezni kancler dr. Seipel in kardinal dr. Piffl. — Po tem povodu je izšla tudi decemberska številka znanega krščanskega socialističnega mesečnika »Volkswohl« kot slavnostna p. Abelova številka s sledečimi prispevki: Dr. Friedrich G. Piffl: Zahvala kardinalova; Leopold Kouschak: Življenje p. Abela; Fried: Pomen p. Abela za katoliški Dunaj; Josef Leb: P. Abel kot dušni pastir in dr. Hans Schmitz: Iz spominov p. Abela na mladostno dobo kršč. socialnega pokreta.

Dopisi.

Tržiški liberalci nočejo biti zastopniki kapitalizma, kapitalisti pa še celo ne. Ne da bi jim kdo dal povoda, so se tako izrazili občinski očetje Gospodarske stranke pri seji obč. odbora 13. XII. 1923. Eden izmed gospodov je bil še celo tako vnet, da je zabilusil odbornikom SLS češ, vi ste zastopniki kapitalistov, na kar se je zahtevalo od naše strani, da dotični gospod pojasni od kdaj in zakaj. Njegovo pojasnilo je izvenelo približno takole: »Ker niste pri zadnji seji glasovali za proračun in nam liberalno-socialistični večini nočeta bit več za štafažo, zato ste zastopniki kapitalistov«. Eden iz kluba SLS pojasni navzočim celo zadevo. Ker nasprotni govornik ni hotel preklicati žaljivk, ki jih je metel na naslov SLS, so naši zasotniki v znak protesta sejo zapustili. Tako je uboga delavska para zaprla usta visokim gospodom (kateri pa hočejo veljati tudi za proletarce, kadar jim to kaže) in zaključila sejo namesto gospoda župana, ker ni bilo več sklepčnosti. Da pa gospodje

vrne izkazane usluge; mi smo dolžni čuvati ga nezdod, čeprav grozi pri tem nezdoda nam samim; mi smo dolžni, da ga branimo pred mogočnjaki sveta, mi smo dolžni, da gremo zanj v boj. Čustvo ljubezni do bližnjega je tisto nadzemsko zavetišče, katero ima edino človek in katero ga loči od ostalih živih bitij. Brez njegovega oživljajočega duha, bi bila vsa človeška dela mrtva, brez njega obledi in postane nerazumljiv sam cilj človeškega obstojanja. Samo tisti ljudje žive res polno življenje, ki gore v ljubezni in samopremagovanju; edino oni poznajo resnične radosti življenja.

Zatorej, če bomo ljubili Boga in drugega — takšen je namreč zmisel človeškega življenja, bomo iskali nje in hodili po njeni stezi. Ne bomo se zbalj spletk laži, ampak postali bomo dobri; njim nasproti bomo postavili priborjeno si Pravico. Laž bo osramočena, Pravica pa bo ostala in ogrevala srca ljudi.

Zdaj se vi povrnite v svoje domove in se udajte veselju praznika Gospodovega rojstva in Človekoljubitelja. Toda tudi sredi svojega veselja ne pozabite, da je ž Njim prišla na svet tudi Pravica, da ona vse dni, ure in minute biva sredi med vami in da je ona tisti svetli ogenj, ki ožaruje in ogreva človeško obstojanje!«

Ko je batjuška končal in se je iz prižnice razleglo: »Hvaljen Jezus!« se je začel po vsej cerkvi samo globok vzdih. Vsa množica molivcev je potrdila s tem vzdihom »Naj bo hvaljen!«

obrtniki ne zastopajo več SLS v obč. svetu, smo že zadnjič omenili, kar je že tudi sklenil krajevni odbor SLS v Tržiču na svoji seji dne 16. novembra 1923.

V mariborskih železniških delavnicah so bili v septembru 1923 ob priliki borbe za zboljšanje položaja zaprti 4 delavci, odpuščenih pa je bilo 14, med temi velika večina nedolžnih. Poslanci Jugoslovanskega kluba so kljub temu, da so »nezavisni« komunisti prvotno odklonili vsako naše posredovanje, na prošnjo trpečih delavcev, intervenirali pri državni upravi južne železnice in vojaškem poveljstvu. Zaprti so bili takoj po intervenciji poslanca tov. Žebota izpuščeni. Isti poslanci so nato neprestano intervenirali za zopetni sprejem odpuščenih. Delavstvo je zgubilo 14-dnevni zaslužek in je prišlo v opasni položaj, da bo sploh vrženo na cesto. Na pritisk posl. SLS so bili delavci razun 14. bili zopet sprejeti, a zgubili so žal za več kot 14 dni zaslužek. Žalostno je, da so vodje nezavisnih (komunistov) sami direktno in indirektno spravili v listo »voditeljev«, ki so po mnenju železn. uprave zakrivilji štrajk, nedolžne ljudi in jih tako vrgli na cesto. Kar pišejo komunistični listi v tej zadevi, je samo zvijanje. Mi delavci vemo dobro, kdo nas je pahnil v nesrečo.

Dol pri Ljubljani. V nedeljo 16. t. m., se je vršil pri nas lepo uspeli občni zbor skupine SZTD. Zvezni tajnik Lombardo, nam je v temeljitem govoru razložil pomen in važnost strokovne organizacije. Iz njegovih izjavah smo posneli marsikaj, o čemer še do sedaj nismo bili na jasnem. Na občnem zboru smo enoglasno sprejeli povišek članskih prispevkov na 30 kron mesečno. Po končani vsestranski debati, smo izvolili sledeči odbor: Igljčar Valentin, Kosem Vinko, Marinšek Josip, Tihelj Franc, Rahne Anton, Klemenc Anton, Gostinčar Ivan, Jelnikar Anton, Dimic Tomaž, Bokal Peter, Marcla Karol. Novi odbor je z veseljem prevzel zaupane mu funkcije, ker je prepričan, da brez enotne disciplinirane organizacije ne pomeni danes delavstvo nič. Tovariši širom Slovenije posnemajte!

Pijanci spreobračajo dan Gospodov v dan greha; ne služijo Bogu, ampak satanu in svojemu trebuhu.

Krščanski delavec ne sme biti pijanec.

Henry Ford.

Neprestano nam zvenita danes dve imeni na ušesa: **Hugo Stinnes** in **Henry Ford**. Prvi je znani nemški milijarder — v zlatu seveda —, ki ima okoli 400 podjetij po vseh delih sveta, drugi je pa ameriški »avtomobilni kralj«, ki izdela vsak teden 40.000 do 50.000 avtomobilov. — Jugoslavija ima menda vsega skupaj okoli 3000 avtomobilov. — Je pa velika razlika med tema dvema denarnima velikanoma, kakor je sploh razlika med ameriškim in evropskim kapitalizmom zelo velika. Amerikanci imajo nekaj v sebi, kar je Evropcem popolnoma tuje, posebno še takšnemu zakrknjenju in samo na oblast in moč msilečemu egoizmu kakor je Stinnes. Preden se še približa običajni želodčni ali črevesni rak, se spomni ameriški milijarder, da so tudi drugi ljudje še na svetu, ki so revni in ki trpijo; spomni se, da je treba ljudskih knjižic, da je treba visokih šol, bolnišnic, hiralnic itd. In tedaj dajo velikanske svote, velikanske tudi za njih razmere. Saj je zapustil na primer Carnegie vse svoje premoženje, eden največjih znanstvenih zavodov sveta se še danes imenuje po njem. In ravno toliko denarja je bil za občekoristne namene izdal že v življenju. Kakšni so vzroki te dobrodelnosti, je pač vseeno; prva stvar je, da se ljudstvu pomaga. Nekam krčevito hočejo ameriški kapitalisti dokazati sebi in svetu, da so jih pri lovu za denarjem vodili plemeniti nagibi in da so se zato tako trudili, da potem človeštvu lahko pomagajo. Evropskim kapitalistom pa je kaj takega popolnoma tuje; mislimo, da bi zadela tega ali onega Stinnesa na mestu kap, če bi zahtevali od njega vsaj delno oddajo zneskov, kakor beremo in smo brali o Dernegieu, Rockefellerju ali Fordu vsak dan. Zdi se nam, kakor bi bili vsi evropski kapitalisti operirani na slepiču in bi jim bil pri operaciji zdravnik izrezal dušo. Zato je pa tudi razlika med Evropo in Ameriko sploh tako velika in bo še večja.

V Evropi bi menda tistega kapitalista zaprli, ki bi pisal kaj takega, kakor je sporočil Ford strmečemu svetu po svojem tajniku. Zaprli zato, ker bi dajal slab zgled drugim kapitalistom. Kaj je pa Ford sporočil? No rekel je, da bo dal vladni ves vojni dobiček nazaj, kakor hitro bo zaključil svoje račune. Dobiček pa znaša milijarde in milijarde naših dinarjev. Takega kapitalističnega giganta bo spoštoval tudi tisti, ki o kapitalu ne mara ničesar slišati. Ford je največji zagovornik in izvajalec taylorizma (taylor izgovori tejlr); način tega dela obstoji v tem, da ima vsak delavec natančno določeno, kaj mora vzeti v roko in opravljati vse svoje življenje samo eno in isto. To pa do skrajne meje. Tako gre avtomobil skozi nešteto rok in je nankrat narejen. Plače delavcev, ki morejo priti v Fordove tovarne, so sijajne; zato je pa tudi naval ogromen. Na tisoče in tisoče jih čaka in le težko je priti na vrsto. Vrh tega je dal Ford delavcem knjige na vpogled in so udeleženi s polovico na dobičku. Tako je samo v njih korist, če pridno delajo in se posvetijo svojemu poslu z vso vnamo. To je Henry Ford, oni Ford, ki je hotel med vojsko dati svetu mir in ki bo dal sedaj državi svoj delež na vojnemu dobičku nazaj! — Pa pravijo, da je socializacija neizvedljiva. Zakrknjenji! Ameriški milijarder vas uči z zgledom.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna založba Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Interpelacija

narodnega poslanca Franjo Žebota, Ivana Vesenhjaka, Andrej Bedjančiča, Josipa Gostinčarja in tovarišev na ministra socialne politike dr. Peleša v zadevi nujne pomoči viničarjem v Sloveniji.

Gospod minister!

V Sloveniji, posebno v političnih okrajih Ljutomer, Ptuj in Maribor živi na tisoče bednih viničarskih družin, ki se nahajajo v obupnem položaju. Viničarji so poseben delavski stan, koji ne poseduje nikake imovine, ampak obdeluje s svojimi otroci, ženami in štariši vinograde. Živijo v bornih kočah. Ker se nahajajo vinogradniki v hudi krizi, ker ni nobenega izvoza vina, je ta kriza posebno udarila tudi viničarje. Najhuje jih tare pomanjkanje novca za nabavo obleke in obuvala. Kar zaslužijo je še premalo za živila. Otroci večine viničarjev ne morejo niti v šolo, ker jim nedostaje obleke in čevljev. Viničarji in njihovi svojci neobhodno potrebujejo denarne pomoči za nabavo obleke in obuvala ali pa tega blaga v naturi.

Ker je pri nas v Sloveniji ostra zima, je pomoč nujno potrebna. Dovoljujemo si torej obrniti se na gospoda ministra, da pri ministrskemu svetu izposluje nujno pomoč za bedne viničarje.

Ob tej priliki si dovoljujemo opozoriti g. ministra, da je vlada v Beogradu glasom odloka okrajnega glavarstva v Mariboru št. 10971/23 z dne 14. marca 1923 pod naslovom »Pomoč viničarjem« nakazala tega dne znesek 1 milijon 400.000 kron (350.000 dinarjev) za bedni viničarski stan v okrajnih glavarstvih Maribor, Ptuj in Ljutomer. Gori citirani odlok okrajnega glavarstva Maribor naglašja, da je ta denar (350.000 Din.) že naložen pri kr. davkarji v Mariboru. Občinski predstojniki so že sestavili meseca marca 1923 sezname revnih viničarjev. Iz nepojasnjene vzroka se goraj omenjena vsota viničarjem ni izplačala.

Dovoljujemo si torej opozoriti g. ministra za socialno politiko, da blagovoli pri ministrskem svetu nujno predlagati svoto 1 milijon dinarjev za nabavo obleke in obuvala viničarjem in njih družinam. Ker so sezname ubogih viničarjev uradno izvršeni in ležijo pri okrajnih glavarstvih, more vlada z lahkoto dobiti seznam onih, ki so najbolj potrebni pomoči.

Dovoljujemo si torej g. ministra vprašati:

1. Ali je voljan odpomoči bedi viničarjev v Sloveniji?

2. Ali je pripravljen izposlovati pri ministrskem svetu potrebno svoto za nabavo obleke in obuvala viničarjem?

3. Kedaj namerava g. minister ugoditi naši prošnji? Ker je beda viničarjev na višku in pomoč nujno potrebna, prosimo za nujni pismeni odgovor.

Beograd, 17. dec. 1923.

Z izrazom odličnega spoštovanja

Žebot, Vesenhjak, Bedjančič, Gostinčar, dr. Kulovec, Sušnik, Štrcin.

Dr. P. A. T.

Socializem in vera.

5. Posnemanje Jezusa.

»Naprej« nam dalje očita, da hočemo zmanjšati Jezusove zasluge in da zato pravimo da je bil Sin božji, če bi priznali, da je bil človek, bi se morali po njegovem zgledu tudi ravnati. Predvsem moramo tu priznati, da Jezusovih zaslug katoličani ne moremo ne zmanjšati ne povečati, ker verujemo da so neskončne. Ni bil namreč po nauku Jezusovem, on samo človek, ampak druga božja oseba, ki je nase vzel človeško naravo. Zato so njegove zasluge neskončne. Vzel je pa nase človeško naravo zato, da bi nas odrešil greha in nam obenem s svojim življenjem in naukom pokazal pot, kako naj živimo. Po našem mnenju je Bog več kakor človek. Če se torej Bog poniža in za nas trpi, je torej to neprimerno več, kakor če bi trpel za nas navaden človek. Če bi kdo mogel zmanjšati zasluge Jezusove, bi to storil g. Bernot, ki ga poniža za navadnega človeka.

Kar se pa tiče posnemanja Jezusovega pa katoliška cerkev vedno in vedno stavi svojim vernikom pred oči življenje Jezusovo in svetnikov, ki so tudi posnemali Jezusa. Nikogar, prav nikogar še ni od tega odvezala. To bi g. Bernot lahko vedel, če bi hodil redno k nedeljski pridigi. Res je pa, da ne zahtevamo popolnega posnemanja Jezusovega od vseh, zato ker razločujemo evangelijske svete in evangelijske zapovedi. Če

bi g. Bernot bral celo sv. pismo, bi mu bilo tudi to jasno - saj je vsakemu otroku iz katoliškega katekizma. (št. 848 in 849) Obširnejši odgovor še sledi.

Sklep.

K sklepu bi prosil »Napreja« še tole: Ker je že večkrat poudarjal, da se bojuje proti nevednosti, zato naj skuša tudi v svojih odgovorih pokazati toliko izobrazbe in vljudnosti, kolikor se je zahteva od povprečno izobraženega človeka. Izostale naj bi besede kakor so n. pr. preklet, uganjanje v kozji rog, backi, črno izšolani »Jezusovi namestniki« itd., ki so samo navadne psovke, ne pa dokazi, s katerimi se hoče bližnjega prepričati. Ako »Naprej« tega še ne ve, naj si kupi ali sposodi kje kaka »Pravila o lepem vedenju in dostojnem govorjenju«. »Naprej« mi očita, da knjižico »Socializem in vera« preklinjam. Nisem še tega storil ne ustmeno ne pisмено. Ako »Naprej« to ve, naj blagovoli dokazati s pričami in naj pove, kdaj sem jo preklinjal. Če tega ne stori, tedaj me obrekuje. Očita mi dalje, da zavijam tisto, kar je v knjižici popolnoma jasno in razločno povedano. Naprej naj tukaj pove in dokaže, katere stavke iz knjižice sem napačno razumel in pripravljen sem zmotu popraviti. Ve naj pa, da psovke še niso dokazi. To naj za danes zadostuje.

Sovjetske ječe.

List »Anarhičevski Vestnik« v Parizu prinaša nekatere podatke S. Avske, ki popisuje sovjetske ječe. Njeni opisi presegajo vse pojme o ruskem življenju.

Obsojena kot anarhistka in sovražnica sovjetske vlade je bila Avska, dasi težko bolna na revmatizmu členkov, takoj obsojena v pregnanstvo v severno Rusijo. Oblasti so pregnancem vzele obleko, perilo, celo čajnike. Vse to kljub temu, da so bili brez postelj, odej in posode ter imeli pred seboj 500 kilometrov pešpoti. V Valogdi so zahtevale aretirane žene nekaj kropa, da osnažijo popolnoma umazano sobo, kjer bi morale prenočiti. Strežnica jim je vstregla šele ponoči, ko je odšel ravnatelj, ker se je bala kazni. Obvestila je dalje obsojenke, da ne smejo spati ponoči, ker jih sicer pride zlorabit spolno okuženo uradno osobje. In res so dobile ponoči štiri žene kar dva obiska: prišla sta k njim načelnik ječe in njegov pomočnik. Drugi dan so morale za kazen, ker se jima niso hotele vdati, snažiti stranišča. Ena od štirih skupaj zaprtih žen se je ob tej priliki izkazala za »koklo«. (Tako se imenujejo sovjetske volunke, katere sedijo v ječi in izživajo sotrpine, da izležejo kako zaroto).

Sovjetske ječe so polne uši. V njih razsaja tifus. Banj in kopalnic zaprte žene niso videle 10 mesecev. Po več mesecev je celo izostal krop za čaj, ker so drva predraga. Izprehodov tudi ni. Hrana jetnič obstoja iz kruha in juhe. Prvi (30 dk) se deli ob osmih zjutraj in obstoji iz mešanice slabega umazanega testa z gnilim krompirjem. Jesti se mora z žlico, ker je skoro tekoče. Okoli osmih zvečer se deli juha iz konjske glave, temna, smrdljiva tekočina, v kateri plavajo čunje konjske kože, lasje, neolupljen krompir. — Ljudje se vržejo nanj kot živali, hitijo, se prepeajo za krompir, toda nekoliko minut pozneje mnogim postane zelo slabo.

Zahtevajte »PRAVICO« po vseh gostilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!

Za pouk in zabavo.

Poštenost.

V Bruslju, glavnem mestu Belgije, je umrl pred nekaj leti star bogat gospod, ki je zapustil skoraj vse svoje premoženje revni tovarniški delavki. Bil je posebej, ki je po načinu starega Diogena »ljudi iskal«. Pa jih ni dosti našel, takih namreč, ki zaslužijo ime.

Poskusil je med drugim tudi tole sredstvo. Vožil se je v ominbusu semintja in se je vselej vsedel poleg izprevodnika. Izprevodnik tam ne hodi okoli, temveč sedi na svojem prostoru. Stari gospod je zmeraj drage volje posredoval izmenjavanje denarja med izprevodnikom in onimi, ki so se vozili; vselej pa, kadar je dal izmenjani drobiž vožencu nazaj, je spretno pridejal kak novic in ga dal z drugim denarjem vred dotičniku; torej kakor če bi se bil izprevodnik zmotil. Navadno je vsakdo denar preštel, opazil pomoto, še enkrat preštel in namuznivši se vtaknil mali dobiček v žep. Gospod je ponovil poskus večkrat in ni dobil poštenjaka, ki bi bil dal izprevodniku denar nazaj.

Šele po dolgem času je rekla neka mlada deklica: »Gospod, pol franka ste mi dali preveč ven« in mu ga je izročila. Starcu se je obraz kar zasvetil, vprašal je za naslov deklice, zvedel ga, in tudi sicer so bila poročila o njej dobra. Pa ji je zapustil v oporoki pol milijona frankov.

Malomarnost.

Kardinal La Balue je bil minister za časa Ludovika XI. (1461—83). Ta francoski kralj je znan po svoji brezsrčnosti, despotizmu, samoljubju, ni se zmenil za dano besedo in prisego prelomiti je bila njemu malenkost. Živel je pač v dobi Macchiavellija, ko so smatrali vsako sredstvo za dovoljeno, samo da dosežemo namen. Zvedel je, da sicer zelo zmogljivi kardinal vsako listino podpiše, ne da bi se prej prepričal o vsebini. To površnost je hotel zahrbtni trinog porabiti za padee La Baluega, ki je bil osumljen izdajstva in kojega priljubljenost pri ljudstvu kralju že davno ni bila vseč. Naročil je ministrovemu tajniku, da je med drugimi listinami položil na mizo tudi listino, v kateri minister priznava svoj sporazum s sovražniki kralja. Konec pisanja se je glasil: »Torej priznam sam, da sem grd izdajalec in da je nad menoj izrečena smrtna obsodba samo pravična kazen za moj prestopke«.

To listino je nič hudega sluteči minister prav tako mirno podpisal kakor je bil že mnogo drugih, ne prebravši jo. In prav gotovo bi bila malomarnost kardinalova njegova smrt, da se ni kralj ljudstva preveč bal. Tako ga je pa drugače kaznoval, popolnoma v skladu z njegovim značajem. Dal je napraviti veliko železno kletko in jo postaviti na njegov vrt; in v tej kletki je bil kardinal enajst let zaprt, 1472—1483, do Ludovikove smrti. Šele Karel VIII. (1483—1498) ga je oprostil.

Vabilo

na

redni občni zbor

delavskega konsumnega društva r. z. z o. z. v Ljubljani

ki se bo vršil

v združnih prostorih v Ljubljani Kongresni trg št. 2 v ponedeljek 7. januarja 1924 ob pol 10. uri dop.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za čas od 1. VII. 1922 do 30. VI. 1923.
3. Prememba pravil.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Določitev nagrade nadzorstvu.
6. Slučajnosti.

Opomba: § 63 zadr. pravil se glasi: »Člani zadruga se udeležijo občnega zbora po pooblaščenih izvoljenih v smislu § 51 na skupščini krajevnih skupin. — Vsak pooblaščenec ima 1 glas.«

V slučaju, da bi bil redni občni zbor nesklepčen, se vrši pol ure pozneje izredni občni zbor s točkami 1., 3. in 6. dnevnega reda.

Za načelstvo:

Dr. A. Gosar, načelnik.
Mihael Moškerc, podnč.
Anton Kralj,
Fran Kremžar,
Ivanka Kosec, odborniki.
Alojzlj Kocmur, ravnat.

Za nadzorstvo:

Rudolf Strnad, predsed.
Ignacij Zaplotnik,
Ivan Krvina,
Josip Pirc,
Fran Cvek,
Liza Cerkovnik.

Kupuj »GAZELA-MILO«!

Kupuj domače MILO, in ne tuje importirano!

Kupuj dobro MILO, ker je najceneje!

Kupuj »GAZELA-MILO«!

PODRUŽNICE:

Djakovo, Maribor, Sarajevo,
: Sombor, Split, Šibenik. :

TELEFON št. 57 in 470.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D.

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10

(v lastni palači vis-à-vis hotela Union).

Daje trgoveške kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din., - vloge nad 100.000.000 Din.

EKSPOZITURA: Bled.

Interesna skupnost:
Gospodarska banka d. d. Novisad.

Račun poštno-ček. urad:
za Slovenijo št. 11.945,
v Zagrebu št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk
Državne razredne loterije.